

2. AZYL A AZYLOVÁ ZAŘÍZENÍ

Průběh řízení o udělení azylu upravuje zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Správním orgánem rozhodujícím ve věci v první instanci je Ministerstvo vnitra ČR (odbor azylové a migrační politiky - OAMP). Ministerstvo vydá do devadesáti dnů ode dne zahájení řízení rozhodnutí ve věci. Toto rozhodnutí je pravomocné dnem předání. Proti rozhodnutí mohou cizinci podat žalobu k místně příslušným krajským soudům. Pokud krajský soud žalobu zamítne, cizinci mohou podat kasační stížnost. V případě, že současně požádají o odkladný účinek, je jim uděleno vízum za účelem strpění pobytu na dobu 1 roku.

Ministerstvo vnitra ČR provozuje pro žadatele o azyl a azylanty tzv. azylová zařízení. V přijímacím středisku je cizinec povinen po určitou zákonem stanovenou dobu pobývat (za účelem provedení identifikačních úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařského vyšetření apod.). Příjímací střediska se nacházejí v obci Vyšší Lhoty, okres Frýdek - Místek, na letišti Praha – Ruzyně. Cizinci mohou požádat o azyl i v záchytných zařízeních pro cizince (Frýdek - Místek, Velké Přílepy, Poštorná a Bělá pod Bezdězem). Pokud není zákonná překážka (žadatel je v záchytném zařízení pro cizince, věznicí), je žadatel přemístěn do pobytového střediska, nebo se na základě schválené žádosti může ubytovat v soukromí. Pobytová střediska slouží k ubytování žadatelů o udělení azylu do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení azylu. Pobytová střediska se nacházejí v obcích Zastávka u Brna, okres Brno - venkov; Havířov, okres Karviná; Zbýšov, okres Brno – venkov, Stráž pod Ralskem, okres Česká Lípa a Kostelec nad Orlicí, okres Rychnov nad Kněžnou. Integrační azylové středisko slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byl udělen azyl. Integrační azylová střediska se nacházejí v Jaroměři, okres Náchod; Zastávce u Brna, okres Brno - venkov; Krásné Lípě, okres Děčín; Havířov, okres Karviná; a Ústí nad Labem - Předlicích, okres Ústí nad Labem.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 2-1. Počet nově zahájených řízení o udělení azylu a počet rozhodnutí I. instance v roce 2007

Údaje o počtech rozhodnutí zahrnují všechna rozhodnutí, tedy i rozhodnutí vydaná v případech nezletilých účastníků řízení, jejichž jménem podává žádost o azyl jejich zákonný zástupce. Celkový počet rozhodnutí není prostým součtem druhů rozhodnutí uvedených v tabulce, ale zahrnuje ještě další typy rozhodnutí (např. rozhodnutí o odnětí azylu), kterých je ale v celkovém srovnání minimum.

Oproti loňskému roku byla z publikace vyřazena tabulka 2-2., která zachycovala počet rozhodnutí

II. správní instance, tedy počet odvolání proti rozhodnutí I. instance k Vrchnímu soudu.

K Vrchnímu soudu se žadatelé mohli odvolávat pouze do 31. 12. 2002, přičemž v roce 2006 již

II. správní instance neřešila žádné zbylé případy. Od počátku roku 2003 mohou neúspěšní

žadatelé o azyl podat proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR žalobu k příslušnému krajskému soudu (viz. dále). Vyjmutí tabulky mělo za následek posunutí číslování ostatních tabulek.

Tabulka 2-2. Řízení o udělení azylu u krajských soudů v roce 2007

Od 1. 1. 2003 mohou žadatelé o azyl podat žalobu k příslušnému krajskému soudu (podle místa pobytu žadatele v době podání žaloby). Obdrží-li žadatel o azyl negativní rozhodnutí krajského soudu, přestává být (po nabytí právní moci rozhodnutí) žadatelem o udělení azylu. Proti rozhodnutí krajského soudu může cizinec podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Při splnění zákonných podmínek mu může být uděleno vízum za účelem strpění pobytu.

Tabulka 2-3. Průběh řízení kasačních stížností u Nejvyššího správního soudu v roce 2007

Počtem cizinců s kasační stížností se rozumí počet cizinců, o jejichž kasačních stížnostech nebylo dosud rozhodnuto.

Tabulka 2-5. Žadatelé o azyl podle místa pobytu k 31. 12. 2007

Pod pojmem azylová zařízení se rozumí přijímací, pobytová a integrační střediska. Ostatními místy pobytu jsou pak míněny nemocnice, věznice a zařízení pro zajištění cizinců.

Tabulka 2-11. Udělení státního občanství ČR azylantům

Podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v případě získání státního občanství azyl zaniká. Sloupce za roky 2000 až 2007 ukazují počty osob, kterým azyl zanikl z důvodu získání státního občanství.

* * * * *

V roce 2007 bylo v České republice evidováno celkem 1 878 nových žádostí o mezinárodní ochranu. Ve srovnání s rokem 2006, kdy o udělení některé z forem mezinárodní ochrany požádalo 3 016 osob, se jedná o meziroční pokles o 38%. I v roce 2007 tak pokračoval trend poklesu počtu žádostí o mezinárodní ochranu, který započal po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004.

Vedle setrvalého, poklesu nově podaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany byl na konci roku 2007 zvýšený počet žadatelů o mezinárodní ochranu z Turecka. Do října 2007 lze měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu v ČR označit za stabilní bez výrazných početních výkyvů.

Až do roku 2006 vývoj celkového počtu žádostí o mezinárodní ochranu v České republice korespondoval se situací v ostatních evropských zemích. V roce 2007 se v ČR počet žádostí o mezinárodní ochranu nadále snižoval, Evropská unie jako celek zaznamenala v počtu azylových žádostí naopak nárůst. Tento nárůst byl způsoben uprchlickou vlnou z Iráku. Z hlediska celkového počtu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany se Česká republika v roce 2007, ve srovnání s ostatními členskými zeměmi, zařadila na sedmácté místo v Evropské unii.

Rok 2007 již opět odpovídá dlouhodobě zaznamenávanému vývoji. Mezi žadateli o mezinárodní ochranu v ČR převažovali státní příslušníci asijských a evropských zemí. V minulosti přicházelo více žadatelů z evropských zemí, v roce 2007 převažuje podíl asijského kontinentu. Africké země byly v roce 2007 zastoupeny pouze 9%, což ve srovnání s předchozím rokem, kdy v souvislosti s vlnou žadatelů o mezinárodní ochranu z Egypta podíl Afriky dosáhl 25%, představuje značný pokles.

Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2007 pocházelo nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice z Ukrajiny. Nicméně další zdrojové země, kterými byly v roce 2007 Turecko, Mongolsko, Bělorusko a Vietnam, následovaly s minimálním odstupem. Těchto pět hlavních zdrojových zemí se na celkovém počtu žádostí o udělení mezinárodní ochrany podílelo 48%.

V roce 2007 bylo v řízení o udělení mezinárodní ochrany Ministerstvem vnitra České republiky vydáno celkem 2 260 rozhodnutí. K 31.12. 2007 se ve správním řízení o udělení mezinárodní ochrany nacházelo celkem 725 osob. Ve srovnání s rokem 2006, tak počet žadatelů o mezinárodní ochranu, o jejichž žádosti nebylo dosud rozhodnuto, meziročně poklesl o 27,4%.

V roce 2007 Ministerstvo vnitra udělilo cizincům některou z forem mezinárodní ochrany celkem v 382 případech. Jedná se o nejvyšší počet v historii České republiky. V polovině případů byla mezinárodní ochrana udělena ve formě azylu, v druhých 50% se jednalo o subsidiární formu mezinárodní ochrany v podobě doplňkové ochrany.

V roce 2007 Ministerstvo vnitra udělilo azyl celkem 191 osobám. Nejvyšší počet azylů získali stejně jako v předcházejícím roce státní příslušníci Běloruska (32 udělených azylů) a Ruské federace (31 udělených azylů). Mezi další čtenější státní příslušnosti žadatelů, kterým byl azyl v České republice v roce 2007 udělen, patří občané Ukrajiny (19 udělených azylů) a Iráku (17 udělených azylů).

Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra v roce 2007 udělilo 191 cizincům. Stejně jako v případě azylu byla tato forma ochrany nejčastěji udělena státním příslušníkům Běloruska (52 osob). S menším odstupem následovali občané Iráku (33 osob), Ruské federace (31 osob) a Kuby (21 osob).

Rozhodnutí o neudělení azylu bylo Ministerstvem vnitra ČR v roce 2007 vydáno v 1 564 případech, což představuje 69,2% z celkového počtu rozhodnutí první instance řízení o udělení mezinárodní ochrany v roce 2007.